

виграти». Навіть якщо не вдається досягти цілковитого задоволення потреб обох сторін, вони все ж навчилися вести спільний пошук взаємовигідних рішень, цінувати потреби одне одного.

У 8 учителів також переважає стратегія співпраці; 3 – стратегія компромісу; 1 – стратегія уникнення; 1 – стратегія пристосування. Таким чином, головними для вчителів є такі способи розв'язання конфліктів, як співробітництво (67%), компроміс – 20 %, а пристосування та уникнення – отримали найменші показники (по 7%), стратегія суперництва взагалі відсутня.

Як показало спостереження, яке проводилося за методикою К. Томаса ("Діагностика схильності особистості до конфліктної поведінки"), можна сказати, що успішному пошуку розв'язання суперечностей вчителями школи сприяє визначення суті конфлікту, вміння вбачати головне. Більшість умов та факторів успішного вирішення конфліктів у Великорудківській ЗОШ І-ІІІ ст. мають психологічний та моральний характер, відображаючи особливості поведінки та взаємодії опонентів. У колективі керуються принципом: якщо немає можливості попередити конфлікт, то необхідно, насамперед, подолати народжені складною ситуацією власні негативні емоції, актуалізувати свій інтелектуальний потенціал і життєвий досвід.

Література

1. Рыбакова М. М. Конфликт и взаимодействие в педагогическом процессе. / М. М. Рыбакова. – М., 1991. – 56 с.
2. Феденко К. Ф. Психологические аспекты преодоления конфликтной ситуации в воинских коллективах. / К. Ф. Феденко, В. П. Галицкий. – М.: ВТА, 1981. – 116 с.
3. Хорни К. Ваши внутренние конфликты. Конструктивная теория невроза. / К. Хорни. – СПб., 1997. – 306 с.

ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ В НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

*О.А. Слинко
Полтава, Україна*

Сьогодні ми переживаємо процеси звільнення людини і відродження її душі та тіла. Повернення до ідей гуманізму передбачає відродження культу здоров'я і фізичної краси людини, її гармонійного розвитку. Слабкість і немічність негативно впливають на свіжість мислення, на почуття, волю. Дбати, щоб у здоровому тілі була здорова душа (*mens sana in corpore sano*), – радив ще знаменитий римський сатирик Ювенал..

Сьогодні здоров'я перестає бути лише "справою держави" – сама людина повинна дбати про це, бодай тому, що лікування хвороб передбачає значні матеріальні витрати. Здоров'я більше не "даруватимуть" – його треба плекати самому ще змалку. Звідси і потреба виховання в дітей уміння доглядати за власним здоров'ям – вести здоровий спосіб життя, займатися спортом, дотримуватися правил гігієни, уникати шкідливих для здоров'я звичок і вчинків [3].

Здоровий спосіб життя, як вважають, це поняття і соціальне, і педагогічне. "Пізнай себе" і "сотвори себе" – такими були гасла древніх, що впливали не лише з їхньої мудрості, але й з самої природовідповідності життя людини. Неосвіченість і байдужість щодо свого здоров'я, повна "відчуженість" від нього, неувага до свого тіла, психіки, духу, розуму тощо, – все це надбання односторонньої цивілізації й "хлібного" способу життя, що в кінцевому результаті ведуть людину до деградації [5].

Можна говорити про різні види здоров'я:

- а) фізичне, що визначає повноцінне і правильне функціонування організму;
- б) психічне, що зумовлює рівновагу і нормальний перебіг психічних процесів;
- в) духовне – як прагнення до ідеалу, що є головним джерелом сили і енергії людини.

З певною мірою умовності до видів здоров'я можна віднести також правове здоров'я, що засвідчує ставлення людини до правових норм суспільства, та соціальне, від чого залежить безконфліктна взаємодія з довкіллям. Як засвідчують дослідження, стан усіх названих видів здоров'я в дітей, як і стосовно всього суспільства, дає серйозні підстави до занепокоєння [2].

Ще під час народження природа закладає в організм наших дітей досить потужні резерви здоров'я. І вони можуть зберігатися все життя, якщо їх правильно використовувати й вчасно поповнювати. На жаль, не завжди цих простих порад дотримуються. І як результат – зростання усіяких захворювань в школярів, а також тривожні випадки смерті дітей на уроках фізкультури.

Педагогічне середовище, як і родинне, може розвивати прагнення дитини до самовдосконалення, до зміцнення свого здоров'я або, навпаки, – заважати його становленню. Реальність така, що в школі сьогодні діти втрачають здоров'я. Адже, як уже мовилось, жоден європейський народ не ставиться до здоров'я своїх дітей так безжалісно, як ми, силуючи їх годинами, днями, тижнями, місяцями і роками сидіти непорушно за партою і вдавати, що їм усе тут цікаво. Відповідно такі простудні захворювання, як, гіпертонія, міокардити, гастрити, коліти, вегетосудинні дистонії, астенія, виразкова хвороба, сколіози, кіфози, а також безліч психічних, соціальних, духовних, правових відхилень тощо, – усе це наслідок несприятливого режиму роботи школи: поза всяким сумнівом, він ослаблює організм і знижує його

опірність. Нерідко прямої шкоди здоров'ю дітей завдають невідповідні меблі, освітлення тощо. В свою чергу, перелічені захворювання часто є причиною негативних зрушень у поведінці дітей [1].

Великої шкоди здоров'ю дітей завдають і методи навчання у школі. Так, у 14–22 % школярів порушена постава, у 18 % – погіршений зір, у 38% – зайва вага, у 2 % – підвищений тиск. Серед причин такої ситуації дослідники називають погіршення матеріального стану, зниження можливостей займатися фізичною культурою і, водночас, психоемоційні перевантаження. Як виявляється, "при вступі до школи рухова активність дитини знижується наполовину і з кожним навчальним роком її дефіцит зростає" [1]. Навіть у дітей з відносно повноцінних сімей відсутні яскраво виражені прагнення бути здоровими.

Захистити дитину від усіх захворювань украй складно, головне - усіляко сприяти формуванню власних захисних сил дитячого організму, що в майбутньому зведе до мінімуму ймовірність виникнення будь-яких проблем. Щоб дитина виросла здоровою, звертайте увагу на будь-які зміни в її поведінці та самопочутті - це дозволить вчасно вжити необхідних заходів і зберегти її здоров'я [4].

Література

1. Оржеховська В. Здоровий спосіб життя як пріоритетна цінність у вихованні підлітків // Цінності освіти і виховання. – К.: Вищ. шк., 1997.
2. Помиткін Е. Духовний розвиток учнів у системі шкільної освіти. – К.: МО України, 1996.
3. Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки. // навчальний посібник / – К., 2008.
4. Лук'янова О.М. Медикосоціальні аспекти збереження здоров'я дітей, забезпечення їхнього гармонійного фізичного та інтелектуального розвитку // Журн. АМН України. – 2001. – Т. 7, № 3.
5. Неділько В.П., Камінська Т.М., Руденко С.А. Шляхи покращення здоров'я школярів // Гігієна населених місць. – К., 2004. – Вип. 44.

ЕКОЛОГІЧНА ОСВІТА, ЯК НЕВІДЄМНА СКЛАДОВА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ

*О.А. Слинко, Ю.М. Лук'яненко
Полтава, Україна*

Одним із стратегічних напрямків розвитку сучасної системи освіти у нашій країні є формування екологічної культури особистості, виховання у кожного школяра позитивного ставлення до навколишнього світу, бо, як зазначав ще В.О.Сухомлинський, "у дитини, яка вихована в умовах дефіциту спілкування з природою, розвивається емоційна глухота, агресивність у ставленні як до людей, так і до об'єктів природи". Ось чому таким важливим є формування емоційно-естетичного, духовного світу людини, де переважає почуття співпереживання до всього живого [5]. Екологічна освіта – це неперервний процес засвоєння цінностей і понять, які спрямовані на формування умінь і стосунків, необхідних для осмислення і оцінки взаємозв'язків між людьми, їхньою культурою і навколишнім середовищем, що передбачають розвиток умінь приймати екологічно доцільні рішення і мають на меті засвоєння правил поведінки в навколишньому середовищі. Певна річ, що свідоме і бережливе ставлення кожної людини до природи можливе тільки при наявності в неї екологічної культури, широких екологічних знань про закономірності розвитку природи, знайомства із загадковим світом тварин, рослин [1].

Мета екологічної освіти і виховання – формування системи наукових знань, поглядів і переконань, які закладають основи відповідального та дієвого ставлення до навколишнього природного середовища.

Екологічна освіта і виховання підростаючих поколінь в сучасних умовах мають бути спрямовані, в першу чергу, на зміну ставлення самої людини до свого здоров'я, а потім і до навколишнього середовища як необхідної умови його збереження і зміцнення. Тому одним із проявів культури особистості має бути екологічна вихованість, яку можна визначити як відповідальне ставлення людини до свого здоров'я та навколишнього середовища. Екологічно відповідальна людина в умовах будь-якої виробничої діяльності буде приймати рішення відповідно до наукових принципів цілісності природи. Тобто екологічна відповідальність пов'язана з усіма сторонами екологічних взаємин людини та проявляється як інтегральна характеристика особистості [2].

Серед її компонентів важливу роль відіграє розуміння залежностей здоров'я окремої людини, всього людства від стану навколишнього середовища та розвинута потреба здорового способу життя, яка є одним з найважливіших критеріїв ефективності екологічної освіти і виховання. Тому здоровий спосіб життя розглядається нами як складова частина екологічної культури особистості, яка є формою прояву її відповідальності за ставлення до власного організму як високоорганізованої біологічної системи, здатної до саморегуляції та адаптації [4].

Серед сфер, з якими людина стикається на протязі всього свого життя, є сфера насамперед стосунків Людини і Природи: ставлення людини до своєї власної природи (до свого тіла) й ставлення людини до природи докільля. Певна річ, ми повинні розглядати обидва ці аспекти в єдності (В. Вернадський), бо лише в такій площині можна побачити можливість продуктивного розгортання